

100 Hlavní záhlaví – osobní jméno
700 Vedlejší záhlaví – osobní jméno
(800 Vedlejší záhlaví pro edici – osobní jméno)

Hana Vochozková
KIC ÚVT MU Brno
vochozkova@ics.muni.cz

listopad 2022

MARC 21

I.

100 Hlavní záhlaví – osobní jméno

neopakovatelné pole

700 Vedlejší záhlaví – osobní jméno

opakovatelné pole

800 Vedlejší záhlaví pro edici – osobní jméno

opakovatelné pole

První indikátor

Indikátor formy jména

0 Jméno se uvádí pod rodným/křestním jménem

0? \$aJana,\$cz Arku,_svatá,\$d1412-1431

1 Jméno se uvádí pod příjmením

1? \$aEco,_Umberto,\$d1932-2016

3 Jméno rodiny (rodu)

3? \$aČapkovi_(rodina)

MARC 21

II.

Druhý indikátor

100

Nedefinován

700

Typ vedlejšího záhlaví

Typ nespecifikován

2 Analytické záhlaví

*(tj. popisná jednotka obsahuje dílo, pro které se vytváří vedlejší záhlaví
– zpravidla záhlaví typu Autor/Název)*

800

Nedefinován

MARC 21 III.

Podpole

Jmenná část

\$a Osobní jméno (NO)

\$q Rozpis iniciál rodného/křestního jména (NO)

\$b Římské číslice (NO)

\$c Doplnky ke jménu jiné než data (O)

\$d Data související se jménem (NO)

\$e Slovní označení role (O)

\$j Přisouzení odpovědnosti (O)

\$u Příslušnost ke korporaci/adresa (NO)

\$4 Kód role (O)

MARC 21 IV.

Podpole

Názvová část

\$t **Název díla (NO)**

\$f *Data související s dílem (NO)*

\$h *Médium (NO) [700/800]*

\$i *Označené vztahu (O) [700]*

\$k *Podzáhlaví pro formu (O)*

\$l *Jazyk díla (NO)*

\$m *Obsazení (hudební díla) (O) [700/800]*

\$n **Číslo části/sekce díla (O)**

\$o *Údaj o aranžmá (hudební díla) (NO) [700/800]*

\$p **Název části/sekce díla (O)**

\$r *Tónina (hudební díla) (NO) [700/800]*

\$s *Verze (NO) [700/800]*

\$v *Označení svazku/pořadí (NO) [800]*

\$x *Mezinárodní standardní číslo seriálu (ISSN) (NO) [700/800]*

MARC 21

V.

Podpole

Jmenná a názvová část

\$g Další různé informace (NO)

Kontrolní podpole

\$w Číslo bibliografického záznamu (O) [800]

\$0 Číslo autoritního záznamu (O)

\$3 Bližší určení dokumentu (NO) [700/800]

\$5 Kód instituce (NO) [700]

\$6 Propojení v jiném písmu (NO)

\$7 Kontrolní podpole (NO) [800]

\$8 Propojení souvisejících poli (O)

Volba selekčních údajů

I.

Volba selekčního údaje = koho zapíšeme

= osoby, které se podílí na vzniku díla/vyjádření/provedení tj.
osoby odpovědné za obsah zdroje, a to po stránce
intelektuální (např. autor, skladatel, překladatel), či
umělecké (např. fotograf, ilustrátor)

hlavní a každé vedlejší záhlaví (tj. selekční údaje jmenné) musí odpovídat
popisným údajům v záznamu

= všechny původce, které chcete uvést v selekčních údajích, musíte
současně uvést v deskriptivní podobě (tj. tak, jak jsou uvedeni ve
zdroji) v některém z popisných údajů (zpravidla v polích 245 a 5xx)

Volba selekčních údajů II. Národní interpretace 1.

- jsou-li autoři přímí i nepřímí (tj. údaje o odpovědnosti) uvedeni na titulní stránce, zapíšeme je všechny jak do pole 245, tak do polí 100/700 jako selekční údaje (bez ohledu na počet uvedených autorů je vždy první autor s vyznačenou hlavní odpovědností nebo, pokud není hlavní odpovědnost jasně vyznačena, pořadím první z uvedených autorů zapsán v hlavním záhlaví). Nezapisujeme ale osoby/korporace, které nemají autorskou odpovědnost k popisovanému zdroji, tj. sponzory, recenzenty, editory/redaktory edice, lettering apod.

100 1# \$aJarošová,_Darja

245 10 \$aKlinické doporučené postupy v ošetrovatelství_/\$cDarja Jarošová,
Kamila Majkusová,_Radka Kozáková,_Renáta Zeleníková

700 1# \$aMajkusová,_Kamila

700 1# \$aKozáková,_Radka

700 1# \$aZeleníková,_Renáta

Volba selekčních údajů III. Národní interpretace 2.

- jsou-li na titulní stránce uvedeni pouze nepřímí autoři (tj. přispěvatelé, např. editor), zapíšeme je do 245 a 700 a přímé autory již nedohledáváme

245 00 \$aPsychiatrie_/\$ceditoři Cyril Höschl,_Jan Libiger,_Jaromír Švestka

700 1# \$aHöschl,_Cyril

700 1# \$aLiebiger,_Jan

700 1# \$aŠvestka,_Jaromír

[na titulní stránce není uveden tvůrce, pouze editoři]

Volba selekčních údajů IV. Národní interpretace 3.

- není-li na titulní stránce uveden žádný údaj o odpovědnosti, dohledáváme PŘÍMÉ (hlavní) autory v dalších pramenech popisu v tomto pořadí: obálka knihy, hlavička, rub titulní stránky, tiráž; pokud v některém prameni údaje najdeme, nehledáme už v dalším v pořadí (tj. údaj o autorech není na titulní stránce, není v hlavičce, je na rubu titulní stránky, už nehledáme další údaje v tiráži); zapíšeme je do polí 245 a 100/700. Za přímé autory v tomto případě považujeme autory se společnou odpovědností za celý text (např. monografie, kolektivní monografie); naopak autory jednotlivých samostatných/nezávislých příspěvků v antologiích a sbornících nebo autory hesel v encyklopediích, tj. autory bez společné odpovědnosti, nepovažujeme za přímé autory a neuvádíme je. Mohou nastat i situace, kdy bude záležet na úsudku katalogizátora; v případě pochybností údaj neuvádíme.

Volba selekčních údajů V. Národní interpretace 4.

- pokud nejsou překladatelé HLAVNÍHO OBSAHU DÍLA (= nikoli tedy překladatelé resumé, jedné kapitoly, popisků k fotografiím apod.) a ilustrátoři (příp. fotografové) S VÝZNAMNÝM AUTORSKÝM PODÍLEM (=nikoli autor jedné ilustrace, autor zdobných prvků doprovázejících text, obálky apod.; u fotografií významný autorský podíl znamená, že v knize je obsaženo velké množství fotografií od jednoho nebo několika málo fotografů, nikoli velké množství fotografií pocházejících od různých osob, jako tomu bývá např. u turistických průvodců) uvedeni na titulní stránce, dohledáme je obdobně jako v předcházejícím bodě a zapíšeme do polí 245 a 700

100 0# \$aMolière

**245 10 \$aLakomec_/\$cMolière_ ;_z francouzského originálu L'avare přeložil
Vladimír Mikeš**

700 1# \$aMikeš,_Vladimír

Volba selekčních údajů VI.

na zdroji není uveden žádný autor

= nedohledává se

výjimka - díla jejichž tvůrce/tvůrci jsou obecně známi, pouze nejsou
v určitém provedení uvedeni - uvedou se do pole 245 v [] a do
pole 100/700

100 0# \$aMolière

**245 14 \$aDie Schule der Frauen_:\$bLustspiel in fünf Aufzügen_
\$c[Molière]**

Volba selekčních údajů VII.

pole 100

- tvůrce tj. osoba, která má hlavní autorskou odpovědnost za vznik díla (spisovatelé a skladatelé, osoby zpracovávající bibliografie, umělci a fotografové a v některých případech i kartografové a interpreti)
- je-li tvůrců více pak pouze 1. z nich

pole 700

- další tvůrce/tvůrci
- přispěvatelé (tj. osoby s podílem na vzniku díla, ale ne s hlavní odpovědností – editoři, sestavitelé, překladatelé, ilustrátoři ...)
- další osoby spojené s dílem (příjemce dopisů ...)

Zápis selekčních údajů

Obecné pravidlo

Zápis selekčního údaje = jak zapíšeme

preferované jméno osoby = jméno, pod kterým je osoba běžně známa

- skutečné jméno osoby
- pseudonym
- šlechtické jméno
- přezdívka
- iniciály (šifry)
- jiná pojmenování

Madla Vaculíková nikoli Marie Vaculíková

Jiří Mahen nikoli Antonín Vančura

H.D.

Charlotte Brontë nikoli Charlotte Brontëová

Zápis selekčních údajů

Volba mezi různými jmény používanými jednou osobou I.

změna jména

pokud osoba změnila jméno a začala ho používat ve svých dílech, zapisuje se jako záhlaví nové jméno

Muhammad Ali nikoli Cassius Clay

Dagmar Havlová nikoli Dagmar Veškrnová

Zápis selekčních údajů

Volba mezi různými jmény používanými jednou osobou II.

osoby s více než jednou identitou

- osoba užívá jeden nebo více pseudonymů
- osoba užívá své skutečné jméno a jeden nebo více pseudonymů
- několik autorů používá společný pseudonym
- autor propůjčuje své jméno jinému autorovi, který např. nemohl publikovat

každý pseudonym / skutečné jméno se považuje za samostatnou identitu bez časového či tematického omezení

neboli

používá se pro každé dílo to jméno, pod kterým bylo dílo publikováno (případně pod kterým je vydáváno nejčastěji)

Charles L. Dodgson + Lewis Carroll

Zbyněk Fišer + Egon Bondy

Zápis selekčních údajů

Volba mezi různými formami/podobami téhož jména I.

- pro volbu správné podoby jména osoby (pravopis, iniciály/rozepsaná jména apod.) se přednostně používá **Soubor národních autorit**
<http://aleph.nkp.cz/>
- příručka **Metodika tvorby personálních autorit podle RDA**
<https://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/metodika-jmena-cvicne-2/>
- je-li u jména faktická nebo katalogizační chyba převezmeme autoritní podobu, ale na chybu upozorníme Oddělení národních autorit
<http://authority.nkp.cz/kontakty/>

Zápis selekčních údajů

Volba mezi různými formami/podobami téhož jména II.

pokud autor není uveden v bázi národních autorit (pořadí je závazné)

- národní bibliografie země, v níž autor převážně publikuje v originále
výjimka - anglicky mluvící země (např. Velká Británie) = soubor autorit Library of Congress <http://authorities.loc.gov/>
- další příručky, doporučené na stránkách Národních autorit ČR
<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/zdroje/>
- další prameny v zemi, v níž autor publikuje
- souboru autorit Library of Congress (pouze pro zahraniční autory)
<http://authorities.loc.gov/>

Zápis selekčních údajů

Volba mezi různými formami/podobami téhož jména III.

nelze-li autora ověřit v žádných pramenech

- použije se podoba jména použitá v prvním popisovaném provedení
- u jmen v jazycích používajících jiné než latinkové písmo

Transliterace nelatinkových písem

<https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/transliterace-nelatinkovych-pisem/transliterace-nelatinkovych-pisem>

Doporučení pro přepis nelatinkových písem do latinky. 2., dopl. vyd.

Praha : Národní knihovna České republiky, 2006. (Standardizace ; č. 27).

ISBN 80-7050-509-5

tabulky Library of Congress <http://www.loc.gov/catdir/cpsol/roman.html>

- i v případě přebírání jmen z pramenů používajících jiný přepis se doporučuje dohledat správný tvar

Zápis selekčních údajů

\$a Osobní jméno I.

příjmení v záhlaví

1? \$aJirásek,_Alois

jiný údaj považovaný za příjmení

1? \$aHus,_Jan

iniciály/samostatná písmena nebo zkratky v osobních jménech se oddělují
jednou mezerou

1? \$aHyatt,_J._B.

ale

mezery se nepoužívají, pokud iniciály/samostatná písmena nereprezentují
osobní jména

0? \$aCuthbert,\$cFather,_O.S.F.C.,\$d1866-1939

Zápis selekčních údajů \$a Osobní jméno II.

jména obsahující členy a předložky

1? \$a<<ze_>>Žerotína,_Karel,\$cstarší

1? \$aDe_la_Mare,_Walter

1? \$aLe_Rouge,_Gustave

1? \$aZur_Linde,_Otto

1? \$aDa_Ponte,_Lorenzo

1? \$aMusset,_Alfred_de

1? \$aGoethe,_Johann_Wolfgang_von

1? \$aMedici,_Lorenzo_d'

jména obsahující prefixy

1? \$aBen_Mayr,_Berl

1? \$aMac_Donald,_W.

jména obsahující částice spojené s příjmením

1? \$aMcDonald,_W.

1? \$aMacDonald,_W.

Zápis selekčních údajů

\$a Osobní jméno III.

jména neobsahující příjmení

0? \$aMartin,\$cz Tišnova

existuje-li u autorů popisovaných pod křestním/rodným jménem běžně používaná česká forma, zapíše se v této podobě

0? \$aAlžběta\$bII.,\$cbritská královna

ale

0? \$aJuan Carlos\$bII.,\$cšpanělský král

jména sestávající z iniciál, jednoho slova nebo fráze

0? \$aH._D.

0? \$aD.S.,\$cMaster

Zápis selekčních údajů

\$a Osobní jméno IV.

řecká nebo latinská jména

vyskytuje-li se jméno autora v řecké nebo latinské formě i v národním jazyce, zvolí se forma nejčastěji se vyskytující v příručkových pramenech

v případě pochybností

u osob činných převážně před rokem 1400 - latinská/řecká forma

u osob činných po roce 1400 - podoba jména v rodném/přijatém jazyce

jedná-li se o jméno neobsahující příjmení a v českých příručkových pramenech existuje běžně užívaná česká forma jména, použije se tato česká podoba

0? \$aKlára,\$cz Assisi,_svatá,\$d1194-1253

Zápis selekčních údajů \$b Římské číslice

= římské číslice, případně další části jména

používá se u osob popisovaných pod **křestním/rodným jménem** (první indikátor 0)

0? \$aKarel\$bIV.,\$cčeský král a římský císař,\$d1316-1378

0? \$aKarel\$bI. Franz Josef,\$craouský císař,\$d1887-1922

Zápis selekčních údajů

\$c Doplnky ke jménu jiné než data I.

= tituly nebo jiné výrazy spojované se jménem

šlechtické tituly (zapisují se v původním jazyce)

doplněk označující místo původu, bydliště, atd., u jmen neobsahujících příjmení

0? \$aJan,\$cze Žatce,\$dasi_1360-asi_1414

tituly panovníků, jejich manželů/manželek a dětí (použije se výraz v českém jazyce, pokud existuje)

0? \$aKarel\$bIV.,\$cčeský král a římský císař,\$d1316-1378

označení náboženských hodností (v češtině, pokud pro hodnost existuje český výraz)

0? \$aJan Pavel\$bII.,\$cpapež

0? \$aVivekananda,\$csvámí

Zápis selekčních údajů

\$c Doplnky ke jménu jiné než data II.

svatí (použije se výraz „svatý“)

0? \$aJana,\$cz Arku,_svatá,\$d1412-1431

duchové (např. u zápisu spiritistických seancí, použije se výraz „duch“)

oficiální oslovení (např. Mrs. – používá se pouze ve výjimečných případech, kdy je osoba v dostupných pramenech identifikována pouze jménem, pouze příjmením nebo jménem manžela apod.)

1? \$aSmith,_James,\$cMrs.

římské číslice u jmen obsahujících příjmení

1? \$aWilliams,_Hank,\$cIII,\$d1972-

výrazy označující rodinný vztah

1? \$aProuza,_Ludvík,\$cm1.,\$d1953-

další slova nebo fráze

1? \$aObama,_Bo,\$c(pes)

Zápis selekčních údajů

\$d Data související se jménem

= data narození a úmrtí; nejsou-li snadno zjistitelná, pak lze napsat období působnosti, případně alespoň století

\$d1912-1990 *[datum narození a úmrtí]*

\$d1936- *[datum narození]*

\$d-1690 *[datum úmrtí]*

\$d1900_leden_10.- *[podrobné datum]*

\$d1840-asi 1914 *[pravděpodobné datum úmrtí]*

\$dasi_4_př._Kr.-65_po_Kr.

\$dčinný_1380-1400 *[nejsou známa data narození a úmrtí, pouze období působnosti]*

podrobné informace viz prezentace Oddělení národních autorit

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/authority-podle-rda>

Zápis selekčních údajů

\$q Rozpis iniciál rodného/křestního jména

= úplná podoba křestního (osobního) jména/křestních (osobních) jmen,
pokud jsou v podpoli \$a uvedena pouze iniciálami

1? \$aWells,_H._G.\$q(Herbert_George),\$d1866-1946

1? \$aStephenson,_Nathaniel_W.\$q(Nathaniel_Wright),\$d1867-1935

Zápis selekčních údajů

\$7 Číslo autority a \$4 Kód role

\$7 Číslo autority

= číslo autority v rámci souboru národních autorit

1? \$aProcházka,_Alois\$7jk01101092

[autor uveden v souboru autorit pod číslem jk01101092]

1? \$aProcházka,_Alfred

[autor není uveden v souboru autorit]

\$4 Kód role

1? \$aSekora,_Ondřej,\$d1899-1967\$7jk01110710\$4aut\$4ill